

Тема: ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Підстави кримінальної відповідальності.

План:

1. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття злочину.
2. Види злочинів
3. Форми вини
4. Стадії злочинів
5. Співучасть у злочині

1. ПІДСТАВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНУ.

Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою злочину.

Злочином є **передбачене Кримінальним кодексом** протиправне **суспільно небезпечне** винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. (жирним шрифтом виділені ті ознаки, які відрізняють злочин від інших правопорушень. Наприклад, запізнення на роботу, порушення тиші вночі, несанкціонована торгівля - це теж правопорушення, але вони не передбачені кримінальним кодексом і не є небезпечними, вони просто соціально шкідливі).

Суб'єктом злочину може бути тільки осудна (психічно здорова) людина, що досягла віку кримінальної відповідальності (з 16 років, а за тяжкі та особливо тяжкі злочини – з 14 років).

Принцип дії кримінального закону. Закон про кримінальну відповідальність, що усуває злочинність діяння або пом'якшує кримінальну відповідальність, має зворотну силу в часі. Тобто, якщо вже після того, як було скоєно злочин, в закон внесли зміни, які пом'якшують покарання за цей злочин, злочинця будуть судити по цьому новому більш м'якого закону. Якщо ж закон поміняли на більш суворий, то судити злочинця будуть за старим більш м'яким законом.

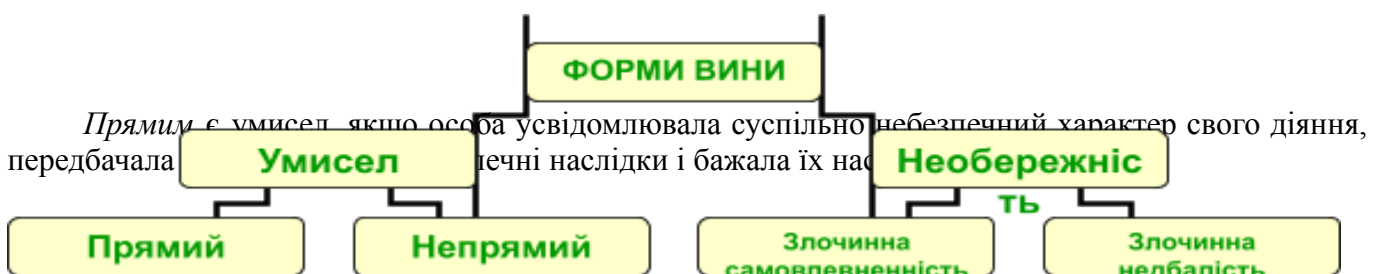
2. ВИДИ ЗЛОЧИНІВ

Залежно від ступеня тяжкості злочини поділяються на:

1. Злочини невеликої тяжкості (караються позбавленням волі на строк не більше двох років або ще м'якше). *Наведіть приклади, скориставшись витягами з Кримінального кодексу України*
2. Злочини середньої тяжкості (передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше п'яти років). *Наведіть приклади.*
3. Тяжкі злочини (передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не більше десяти років). *Наведіть приклади.*
4. Особливо тяжкі злочини (покарання у вигляді позбавлення волі на строк понад десять років або довічне позбавлення волі). *Наведіть приклади.*

3. ФОРМИ ВИНИ

Злочином визнається лише винне діяння. Винність означає, що в діях особи є умисел чи необережність (невинне заподіяння шкоди не карається законом).

Непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання.

Необережність є злочинною самовпевненістю, якщо особа передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, але легковажно розраховувала на їх відвернення.

Необережність є злочинною недбалістю, якщо особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинна була і могла їх передбачити.

Форми вини можуть проілюструвати такі життєві ситуації:

Прямий умисел	Непрямий умисел	Самонадіяність	Недбалість
Бажаючи помститися Івану за образу, Микола підстеріг його біля виходу з будинку і наніс три удари ножом у живіт, від чого той помер.	Під час бійки у кафе Степан сильно вдарив Віктора пляшкою по голові, заподіявши йому смертельну черепно-мозкову травму.	Перевищивши швидкість і не впоравшись з управлінням, Андрій вчинив наїзд на Світлану, яка померла у лікарні від отриманих травм.	Під час будівельних робіт Олексій не закріпив риштування, у результаті чого воно впало на Петра і спричинило його смерть.
Микола	Степан	Андрій	Олексій
• усвідомлював • передбачав • бажав	• усвідомлював • передбачав • допускав	• передбачав • розраховував на відвернення.	• не передбачав • повинен був передбачати

4. СТАДІЇ ЗЛОЧИНУ

1. Прояв умислу у людини (не карається. Можна багато міркувати і мріяти на тему, як вчинити злочин, але нічого при цьому не робити...)

2. Готування до злочину (придбання відмичок, виготовлення фальшивого документа, пошук співучасників, вивчення місця скоєння злочину, розробка плану тощо). Готування до злочину тягне кримінальну відповідальність лише у тому разі, якщо в процесі приготування було скоєно окремий злочин, наприклад, злочинець незаконно придбав і зберігає зброю)

3. Замах на злочин. Це коли злочин не було доведено до кінця з причин, незалежних від волі злочинця. *Наприклад, вистрілив, але не влучив чи хотів вистрілити, але завадили.*

Від замаху слід відрізнити добровільну відмову – остаточне припинення особою за своєю волею готування до злочину або замаху на злочин, якщо при цьому вона усвідомлювала можливість доведення злочину до кінця. Особа, яка добровільно відмовилася від доведення злочину до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить склад іншого злочину.

4. Закінчений злочин.

5. СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ

Часто до вчинення злочинів залучається кілька осіб, від чого вони стають ще небезпечнішими. Така умисна спільна участь декількох суб'єктів у вчиненні умисного злочину називається **співучастю**, а самі злочинці - **співучасниками**.

Всі співучасники підлягають кримінальній відповідальності. При цьому організатор організованої групи чи злочинної організації підлягає кримінальній відповідальності за всі злочини, вчинені організованою групою чи злочинною організацією, якщо вони охоплювалися його умислом. Інші учасники організованої групи чи злочинної організації підлягають кримінальній відповідальності за злочини, у вчиненні яких вони брали участь, незалежно від тієї ролі, яку виконував у злочині кожен із них.